

B i b l i o t e k a „ A g o r a ”

knjiga 169

Naslov originala:
Lina Meruane
SANGRE EN EL OJO

Obra traducida e impresa en el marco del Programa de Apoyo a la Traducción para Editoriales Extranjeras de la División de las Culturas, las Artes, el Patrimonio y la Diplomacia Pública (DIRAC) de la Subsecretaría de Relaciones Exteriores / Ministerio de Relaciones Exteriores de Chile.

Knjiga je prevedena i štampana uz pomoć Programa za podršku prevođenju za strane izdavače Sektora za kulturu, umetnost, baštinu i javnu diplomatiju (DIRAC) Podsekretarijata za spoljne odnose Ministarstva spoljnih odnosa Čilea.

Copyright © 2012, Lina Meruane

Copyright © 2024, za srpski jezik, za Srbiju i Crnu Goru, AGORA

Ova publikacija se u celini ili u delovima ne sme umnožavati, preštampani ili prenositi u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvom bez dozvole autora ili izdavača, niti može biti na bilo koji drugi način ili bilo kojim drugim sredstvima distribuirana ili umnožavana bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač po odredbama zakona o autorskim pravima.

LINA MERUANE

KRV U OČIMA

Roman

*Prevod sa španskog
Ana Marković*

Polu Latkaniju,
koji bdi u mraku

Podigao sam glavu, užasnut, i video sam Linu koja me je gledala netremice svojim crnim, staklastim i nepokretnim očima. Ne usnama moje zaručnice titrao je osmeh, između ljubavnog i ironičnog. Poskočio sam u očajanju i grubo je šćepao za ruku.

„Šta si to uradila, nesrećnice.”

KLEMENTE PALMA, *Linine oči*

prskanje

Događalo se. Baš u tom trenutku. Odavno su me bili upozorili na to a ipak. Ostala sam skamenjena, mokrih šaka koje su grabile u prazno. Društvo u dnevnoj sobi i dalje je razgovaralo i smejalo se grohotom, čak i kada su šaputali bili su preglasni dok ja. I neko je vikao glasnije od drugih, smanjite radio, ne derite se toliko, tačno u ponoć komšije će pozvati policiju. Usredsredila sam se na taj gromoviti glas koji kao da se nije zamarao vičući kako čak i subotom komšije idu rano na spavanje. Ti gringos i nisu bili ljudi koji po celu noć ne spavaju, ni najmanje nisu voleli lumpovanje. To su bili protestanti koji bi sigurno protestovali ako im ne bismo dopustili da zaspu. S druge strane zidova, nad našim telima a takođe pod našim nogama, svi ti gringos su se vrpeljili naviknuti da ustaju u zoru s već navučenim čarapama i već vezanim per-tlama. Gringos koji u besprekornom rublju i opeglanog lica svakog jutra sedaju da doručkuju svoje hladno mleko sa žitaricama. Ali niko nije mario za neispavane ljude, za njihove glave zagnjurene pod jastuk, za njihova grla nakljukana tabletama koje im ne bi donele nikakvo olakšanje ako bismo nastavili da lupamo cipelama po njihovom odmoru. Da lupaju cipelama oni, društvo u dnevnoj sobi. Ne ja. Ja sam ostala povijena u spavaćoj sobi, ruke ispružene ka podu. I na jednom sam uhvatila sebe kako razmišljam o nepodnošljivoj

nesanici komšija, videla sam ih kako gasе svetlo nakon što nabiju svoje užasno suve čepiće u uši; guraju ih tako silovito da se silikon na kraju rasprsne. Pomislila sam kako bih više volela da sam ja ta s raspuknutim čepićima, ja ta s bubnim opnama izbušenim krhotinama. Radije bih bila starica koja čvrsto prisanja masku za spavanje na očne kapke da bi je opet skinula i upalila svetlo. To sam želela pošto moja još uvek spuštена ruka nije pronalazila ništa. Samo pijano cerekanje koje je dopiralo kroz zid prskajući me pljuvačkom. Samo Manuelin kreštavi glas koji se i dalje podizao nad vrevom, dobro bre, dečurlijo, hajde smirite se malo. Ne, molim vas ne, rekla sam sebi, pričajte još, galamite, arlaučite, režite ako je potrebno. Umrите od smehа. To sam govorila u sebi ukočenog tela iako je tek bilo prošlo nekoliko sekundi. Samo što sam bila ušla u bračnu sobu, tek što sam se bila nagnula, tražeći svoju tašnu i špric. Trebalo je da ubrizgam injekciju tačno u ponoć ali nisam to i uspela zato što je krhka ravnoteža kaputа oborila moju tašnu na pod, zato što sam se, umesto da se pažljivo zaustavim, kako je trebalo, sagla i ispružila ruku da je dohvatim. A onda je u mojoj glavi buknuo vatromet. Ali nisam videla vatru nego krv koja mi se razlivalа unutar oka. Najjezovitije lepu krv koju sam videla u životu. Najneverovatniju. Najstrašniju. Krv je liptala iz mene ali samo sam ja mogla to da primetim. Savršeno jasno sam videla kako se krv zgrušava, videla sam kako pritisak raste, videla sam kako mi se vrti u glavi, videla sam kako mi se prevrće stomak, kako mi se povraća, a ipak. Nisam se podigla niti pomerila ni milimetar, čak nisam pokušala ni da dišem gledajući taj spektakl. Jer to je bilo poslednje što ću videti, te noći, tim okom: jako crnu krv.

tamna krv

Više neće biti nemogućih preporuka. Da prestanem da pušim, najpre, a zatim, da ne zadržavam dah, da ne kašljem, da nipošto ne podižem pakete, kutije, kofere. Da se nikad ne sačinjem i ne skačem na glavu u vodu. Zabranjeni su puteni zanos jer čak i u strastvenom poljupcu mogu da puknu vene. Bile su krhke te moje što su nicalle u mrežnjači i istezale se i uvijale u gustini staklastog tela. Valjalo je posmatrati rast tog spleta kapilara i žila, nadgledati dan za danom njihovo milimetarsko širenje. To je bilo sve što je moglo da se uradi: motriti na vijugavo kretanje isprepletanih vena koje su napredovale ka središtu mog oka. To je i više nego dovoljno, ocenjivao je očni lekar, to, to je sve, ponavljao je, upravljajući zenice ka mojoj istoriji bolesti pretvorenoj u hrpu papira, u rukopis od hiljadu stranica zapakovanih u debelu fasciklu. Mršteći sede obrve Leks je ispisivao tačnu biografiju mojih mrežnjača, svoju neizvesnu prognozu. Zatim je pročistio glas i podvrgao me pojedinostima modernih protokola istraživanja. Usput je u jednoj rečenici pomenuo transplante u eksperimentalnoj fazi. Samo što ja nisam bila podobna ni za jedan eksperiment: ili sam ja bila premlada, ili moje vene predebele, ili zahvat preterano rizičan. Trebalo je sačekati da rezultati budu objavljeni u specijalizovanim časopisima i da država odobri nove lekove. Vreme je takođe raslo kao nasumične vene a očni lekar je nastavljao da priča bez pauze, ne obazirući se na moju nestrpljivost. A šta ako dođe do hemoragije, doktore, govorila sam ja, stežući njegove protokole među zubima. Ali ne treba misliti na to, govorio je on; bolje ne razmišljati uopšte, samo nastaviti s posmatranjem i hvata-

njem beleški koje posle neće moći da rastumači. Ali ubrzo je podigao pogled sa svog nečitkog rukopisa kako bi mi priznao da ako se to dogodi, ako se ipak dogodi, ako zaista na kraju dođe do toga, onda ćemo videti. Videćete vi, odgovorila sam ušančena u svojoj mržnji, mrmljajući sebi u bradu: nadam se da ćete vi nešto razaznati kada ja više ne. I zaista se dogodilo. Ja više nisam videla ništa osim krvi na jednom oku. Koliko će sada izdržati drugo pre nego što se i ono raspukne. Ovo je napokon bila slepa ulica, mračna ulica u kojoj se još jedino čuju krici bezimenih zarobljenika. Ali ne, možda ne, rekla sam sebi, pribirajući se, sedajući na kapute u toj sobi koja je bila Manuelina, grčeći prste na nogama dok su se moje cipele klatile kao mrtve. Ne, rekla sam sebi, zato što ću s raspuknutim očima moći ponovo da plešem, da skačem, da šutiram vrata bez rizika da ću iskrvariti; moći ću da se bacim s balkona, zarijem otvorene makaze među obrve. Da postanem gospodarica slepe ulice ili pronađem izlaz. To sam pomislila ne razmišljajući, na tren. Počela sam da preturam po fiokama u potrazi za nekom napuštenom paklicom i upaljačem. Želela sam da zapalim nokat paleći upaljač i da napunim pluća duvanom pre nego što se vratim u onu ordinaciju i kažem Leksu, s dimom koji mi se popeo u glavu, recite mi šta sad vidite doktore, recite mi, hladna i nestrpljiva, gušeći se od jedi, kao da su mi njegove ruke u rukavicama iščupale bolesno oko iz korena: recite mi smesta, recite mi bilo šta jer on više neće moći ništa da mi kaže. Bila je subotnja noć ili tačnije nedeljna i nije bilo načina da pronađem svog očnog lekara. I u svakom slučaju, šta bi on mogao da mi kaže što ja nisam već znala, ja koja sam imala litre gorčine u oku?

takvo lice

Kada sam ugasila cigaretu i uspravila se, primetila sam nit krvi preko drugog oka. Tanku nit koja je odmah počela da se rastvara. Ubrzo će postati samo mutna mrlja ali to je bilo dovoljno kako bi vazduh oko mene postao zamagljen. Otvorila sam vrata i zastala da osmotrim ono što je ostajalo od noći: tek nekakva gusta svetlost u onome što je trebalo da bude dnevna soba, senke koje su se pomerale u ritmu ubitačne muzike. Bubnjevi. Rokerske gitare. Neskladni glasovi. Bilo je kanapea koji su venuli na stolu, pomfrita, desetak piva. Pepeljare su verovatno još uvek napola pune, pomislila sam, ali nisam mogla da ih vidim. Žurka je nastavljala svojim tokom a da niko nije pomišljao da je zaustavi. Kada bi besani gringos baš sada počeli da udaraju u zidove drškama metli, rekla sam sebi. Kada bi došli panduri i naterali nas da ugasimo muziku, da spakujemo sav taj bajati argentinski rok u fioku, da uklonimo poslužavnike s primereno ozbiljnim licima. Kada bi nas primorali da nazujemo cipele, da iskapimo flaše, da ispričamo poslednji otrcani vic, da požurimo sa laku noć i vidimo se. Ali pred nama je još bila čitava zora. Preda mnom. Pred Ignasiom koji se još uvek nije nazirao u izmaglici. Ignasio bi odmah shvatio situaciju bez potrebe da mu kažem izvuci me odavde, odvedi me kući. Bila sam sigurna da će mi priskočiti u pomoć njegov umorni dahtaj, njegov prst koji tone u moj obraz. Zašto si tako ozbiljna? Njegov glas je razmrskao moju pribranost, zavrљаčio ju je na pod dodajući, zašto si napravila takvo lice? A kako sam ja mogla da znam kakvo sam lice napravila kada su mi usta i mladež negde utekli, kada sam izgubila čak i ušne resice. Ostale su mi samo

slepe oči. I čula sam sebe kako kažem, Ignacio, glasom kanarinca. Ignacio, zacvrkutala sam, krvarim, ovo je krv, tako mračna, tako prokleta gusta. Ali ne. Nisam to rekla nego, mislim da sam ponovo iskrvarila, zašto ne krenemo. Da idemo, rekao je on (rekao si ti, Ignacio, to si rekao iako sada to poričeš, a zatim si zanemeo). I čula sam kako me pita da li ima mnogo krvi, možda pretpostavljajući da je bilo isto kao i toliko puta ranije, tek jedna krvava čestica koja će se ubrzo rastvoriti u mojim telesnim tečnostima. Ne naročito, ne, odgovorila sam ja, ali hajdemo. Hajdemo odmah. Ne. Hajde da sačekamo da žurka utihne, da razgovori sami od sebe zamru. Da ih ne ubijemo mi, kao da nisu već bili mrtvi. Krenućemo ubrzo, šta je sat vremena više ili pola sata manje kada nema ničeg pred nama. Mogla sam da uzmem još jedno vino i umrtvim čula, još jedno vino i napijem se. (Da, naspim još jednu čašu, prošaputala sam dok si mi je punio krvlju.) I otpila sam u zdravlje svojih roditelja koji su verovatno hrali kilometrima daleko od nesreće, u zdravlje žamora svojih prijatelja, komšija koji se nijednom nisu požalili na buku, u zdravlje policajaca koji nisu došli da mi pomognu, u zdravlje zdravlja i pičke materine.

saplićući se

I izašli smo svi zajedno sa žurke ne rekavši ništa više nego hvala, vidimo se, *bye*; moguće je da se grupa polako usput osula pošto ih ne vidim u svom sećanju. Lift se spuštao pun glasova ali kada smo izašli, bili smo samo tri ili četiri tela, koja su zatim postala jedno što je koračalo pored mene. Hulijan

mi je govorio o svom intervjuu za posao na fakultetu ili ko zna šta mi je govorio dok sam ja zalazila duboko u najcrnju noć u svom životu. Ignasio mora da je išao iza mene, razgovarajući o španskoj politici s Arkadiom, ili je možda bio otišao da potraži taksi. U to doba, na tom jadnom ostrvu gotovo priljubljenom uz Menhetn, nije bilo lako pronaći auto. Bilo bi nam lakše da smo dograbili neka napuštena invalidska kolica, s ponekom labavom oprugom. Kolica bi mi pomogla, bila bih manje ranjiva u neizvesnosti te noći. Kolica su bila mnogo bolja od štapa koji ne bih znala da koristim. I pomislila sam kako smo tog istog popodneva prešli reku žičarom u koju je takođe ušlo desetak bogalja u svojim invalidskim kolicima. Ruzvelt je bilo ostrvo sakatih na kome je živelo tek nekoliko profesora, nekoliko studenata, nijedan turista; bilo je to siroto zaštićeno ostrvo koje skoro niko nije posećivao, pomislila sam, razmišljajući potom kako je trebalo da razumem zašto mi se desilo da sam se vozila među svim tim ljudima, zašto smo visili zajedno nad vodom. Na obali me je sačekala sudbina zaskočivši me jednim pitanjem, jednim prekorom. Šta si došla da tražiš ovde, govorila je podižući bedni prst. Šta si to izgubila na ovom ostrvu? Invalidska kolica, odgovorila sam, neprimereno vremenu i okolnostima, tek jedna mala metalna kolica, s točkovima, s pedalama i polugama i, ako bude sreće, s nekim dugmetom koje će poterati točkove napred. Da si samo razmišljala na vreme, sada bi ih imala, odgovorio je grubo moj unutarnji glas. Makar za noćas, znala si da će ti biti potrebna. Ali bogalji su već sigurno spavali kao klade, s kolicima onespособljenim i odloženim pored kreveta. A moj krevet, koji nije bio moj nego Ignasiov, još uvek je bio daleko. Sve mi se činilo daleko ili kao da se udaljava.

Ignasio je negde nestao, a Hulijan je ubrzavao korak potaknut pivom. Ostajala sam neumitno pozadi. Kretala sam se kao na usporenom snimku, tapkajući po klizavom šljunku, survavajući se s ivičnjaka, spotičući se na stepenicima. Hulijan mora da se vratio po mene nakon što je primetio da priča sam sa sobom: osetila sam kako me grabi za lakat i rekao mi je, sav razdragan, bolje da ti pomognem jer po svemu sudeći i ti si pijana. Počeo je da mi se smeje i ja sam takođe počela da se tresem u napadu živaca i gromoglasnog smeha, i kroz to smejanje ili te konvulzije, Hulijan me je vukao napred, zapitkujući me, da li me bole noge, da li su mi se ukočila kolena, jer, *jebote*, govorio je, kao pravi Španac, zašto koji klinac ideš tako sporo? Ja sam i dalje hodala očiju prikovanih za zemlju, kao da će me to spasti od padanja, i pogledavši ga beznadežno nesrećno, pokušala sam da mu objasnim šta se događa: ostavila sam naočare kod kuće, ne vidim ništa. Naočare! A otkad ti to nosiš naočare? To si držala u velikoj tajnosti!, uskliknuo je pijan i iznuren. I upozoravajući me na to da sad hodamo po mokroj travi, nastavio je da ponavlja, ne mogu da verujem! ti nikada ne nosiš naočare! Nikada, to je bilo tačno. Nikada nisam kupila par naočara. Do dvanaest sati te noći imala sam savršen vid. Ali te nedelje u tri ujutru ne bi mi pomogla ni najjača lupa. Podižući glas i možda takođe prst budućeg fakultetskog profesora, Hulijan mi je očitao bukvicu vitlajući i zaplićući jezikom. Zaslužila si to što te je snašlo. I gutajući ili izbacujući pljuvačku izjavio je da će cena moje taštine biti to da idem kroz život saplićući se.